

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 02.07.2008, sp. zn. 21 Cdo 2062/2007, ECLI:CZ:NS:2008:21.CDO.2062.2007.1

Číslo: 54/2009

Právní věta: Příklep udělený licitátorem ve veřejné dražbě, provedené podle zákona č. 26/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, soud nemůže zrušit, a to ani při analogickém použití Občanského soudního řádu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.07.2008

Spisová značka: 21 Cdo 2062/2007

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Veřejná dražba

Předpisy: § 2 písm. a) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

§ 2 písm. j) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

§ 2 písm. n) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

§ 237 odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 24 odst. 1 písm. n) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

§ 24 odst. 3 písm. n) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

§ 243b odst. 2 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 30 odst. 1 písm. n) předpisu č. 26/2000Sb. ve znění do 9.5.2005

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby bylo rozhodnuto, že „příklep udělený žalobci při veřejné dražbě dobrovolné, konané dne 22. 4. 2005 k předmětu dražby budově čp. 71 na pozemku označeném jako stavební parcela č. 80/1 katastrální území T. D. a pozemku označeném jako stavební parcela č. 80/1 katastrální území T. D. za cenu dosaženou vydražením 5 205 000 Kč, se zrušuje“, popř. „se neuděluje“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že na návrh žalovaného 2) provedl žalovaný 1) dne 22. 4. 2005 veřejnou dobrovolnou dražbu uvedených nemovitostí, které vydražil žalobce. V průběhu dražby byl žalobci udělen příklep za cenu 1 500 000 Kč, licitátor však dále pokračoval v dražbě a žalobci znovu udělil příklep, a to za cenu 5 205 000 Kč. Žalobce dovozuje, že se stal vydražitelem již na základě prvního příklepu a že následný příklep za cenu 5 205 000 Kč mu byl udělen v rozporu se zákonem; měl by být „zrušen“ či „neudělen“, a to analogicky postupem podle ustanovení Občanského soudního řádu.

O k r e s n í s o u d v Trutnově rozsudkem ze dne 22. 6. 2006 zamítl žalobu, kterou se žalobce

„domáhal určení, že příklep udělený žalobci na dražbě konané dne 22. 4. 2005 na adrese Obecní úřad H. M. za cenu dosaženou vydražením předmětu dražby – soubor nemovitostí T. D. zaps. na LV č. 599 – ve výši 5 205 000 Kč se neuděluje“, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žalobce je povinen „nahradit“ České republice „na účet“ Okresního soudu v Trutnově „státem zálohované náklady řízení“ ve výši 1306 Kč. Dospěl k závěru, že zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, má – jak vyplývá z důvodové zprávy k tomuto zákonu – v procesních normách „úpravu zcela komplexní a autonomní“ a že analogické užití občanského soudního řádu nepřichází v úvahu také proto, že „institut prodeje nemovitosti“ je „diametrálně odlišný od institutu veřejné dražby“ a že soud není „dozorujícím orgánem nad průběhem veřejné dražby“. Žalobce jako vydražitel navíc není věcně legitimován k vyslovení neplatnosti veřejné dobrovolné dražby podle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách, neboť na tom nemá objektivně vzato opravdový zájem. Stal-li se žalobce vlastníkem vydražených nemovitostí a má-li za to, že byl poškozen postupem licitátora, může se podle názoru soudu prvního stupně domáhat náhrady škody.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 6. 2. 2007 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Poté, co dovodil, že obsahem žaloby „nebylo určení, které jako způsobilý předmět sporu označuje zákon v ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř.“, a že by žalobce na určení stejně nemohl mít naléhavý právní zájem, odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně v tom, že „analogické použití občanského soudního řádu je vyloučeno“. K věci současně uvedl, že příklep při podání na 1 420 000 Kč (správně 1 500 000 Kč) by „nemohl být považován za platný“, neboť licitátor porušil zákonem stanovený postup veřejné dražby „tak závažným způsobem“, že by to „pro ostatní účastníky zakládalo právo žalovat o neplatnost dražby“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že prostřednictvím „analogie zákona a analogie práva“ je třeba řešit tzv. mezeru v zákoně, neboť zákon o veřejných dražbách mu nedává možnost uplatnit u soudu jeho názor, že se stal vydražitelem předmětných nemovitostí již příklepem uděleným za cenu 1 500 000 Kč a nikoliv až dalším příklepem, který mu byl udělen za 5 205 000 Kč. Požadavek na právní jistotu vyžaduje, aby spor byl řešen analogicky podle občanského soudního řádu, neboť „soudní prodej“ je „institut co do podmínek a postupu přibližný, což platí i o účelu dobrovolné dražby a výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí“. Žalobce přisvědčil odvolacímu soudu v tom, že při udělení prvního z příklepů byl „v důsledku chyby licitátora závažným způsobem porušen zákonem stanovený postup“ a že by „toto porušení zakládalo pro ostatní účastníky dobrovolné dražby právo žalovat o neplatnost dražby“, přesto však udělením takového příklepu „dražba skončila“ a dosud nebyla prohlášena za neplatnou, na čemž nic nemění ani chování žalobce, který se stal vydražitelem také na základě druhého příklepu. Přípustnost dovolání žalobce dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný 2) navrhl, aby dovolání bylo jako zjevně bezdůvodné odmítnuto. Uvedl, že žalobce měl, považoval-li dražbu za neplatnou, požadovat určení neplatnosti dražby podle ustanovení § 48 odst. 3 zákona o veřejných dražbách. Okolnost, že se domáhá „přiznání vlastnického práva za částku podle prvního příklepu“ svědčí zřejmě o tom, že žalobce „není investorem, ale překupníkem, který by v případě vydražení nemovitostí za jakoukoliv vyšší cenu neměl možnost získat dalším prodejem příslušný zisk“.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání žalobce proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se

nejprve zabýval otázkou přípustnosti žalobcova dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.); to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky (§ 237 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení (§ 237 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil právní otázku, zda lze příklep udělený licitátorem ve veřejné dobrovolné dražbě „zrušit“ či „neudělit“ rozhodnutím soudu, vydaným analogicky podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí. Uvedená právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena. Vzhledem k tomu, že její posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že žalobcovo dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posoudit – s ohledem na to, že sporný příklep licitátora byl udělen při veřejné dobrovolné dražbě, konané dne 22. 4. 2005 – podle v té době účinných právních předpisů, zejména podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění zákonů č. 120/2001 Sb., č. 517/2002 Sb. a č. 257/2004 Sb., tedy ve znění účinném do 9. 5. 2005 (dále jen „zákon o veřejných dražbách“).

Veřejnou dražbou prováděnou podle zákona o veřejných dražbách se rozumí – jak vyplývá z ustanovení § 2 písm. a) tohoto zákona – veřejné jednání, jehož účelem je převod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby na osobu, která za stanovených podmínek učiní nejvyšší nabídku, jakož i veřejné jednání, které bylo ukončeno z důvodu, že nebylo učiněno ani nejnížší podání. Bylo-li při veřejné dražbě učiněno podání, udělí licitátor příklep tomu účastníku dražby, který učinil nejvyšší podání.

Příklepem se rozumí úkon licitátora spočívající v klepnutí kladívkem, jímž dochází za stanovených podmínek k přechodu vlastnického či jiného práva k předmětu dražby (§ 2 písm. j/ zákona o veřejných dražbách). Na účastníka dražby, jemuž byl udělen příklep (na vydražitele), nepřechází vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby – jak k tomu dochází například při veřejné dražbě organizované podle zákona č. 427/1990 Sb., o převezech vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění pozdějších předpisů (srov. právní názor uvedený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. [2 Cdon 1034/97](#), který byl uveřejněn pod č. 25 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2001) – na základě smlouvy, ale podle právní skutečnosti, kterou je příklep licitátora (srov. § 2 písm. a/ zákona o veřejných dražbách).

Vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dobrovolné dražby přechází na vydražitele na základě příklepu k okamžiku jeho udělení, a to za předpokladu, že uhradil ve stanovené lhůtě cenu dosaženou vydražením (§ 30 odst. 1 zákona o veřejných dražbách). V případě, že cena nebyla vydražitelem ve stanovené lhůtě uhrazena, dochází ke zmaření dražby (§ 2 písm. n/ zákona o veřejných dražbách) a vydražitel nenabývá k předmětu dražby vlastnické nebo jiné právo (§ 24 odst. 1 zákona o veřejných dražbách). Zaplatil-li vydražitel cenu dosaženou vydražením ve stanovené lhůtě, nepřechází na něj vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dobrovolné dražby, jde-li o neplatnou dražbu. Veřejná dobrovolná dražba je neplatná, jen jestliže její neplatnost vyslovil soud; neplatnost této dražby přitom soud nemůže posuzovat v jiném řízení než v řízení podle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách, a to ani jako otázku předběžnou (srov. například právní názor vyslovený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 294/2003](#), který byl uveřejněn pod č. 10 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2007).

Soud může vyslovit neplatnost veřejné dobrovolné dražby, jen jestliže byl splněn některý z důvodů neplatnosti dražby, jež jsou taxativně uvedeny v ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách, jestliže žalobu o určení neplatnosti dražby podala osoba, která je k návrhu podle tohoto ustanovení oprávněna (věcně legitimována), směřuje-li žaloba proti osobám, jejichž práv a povinností se řízení a rozhodnutí o neplatnosti veřejné dobrovolné dražby týká (pasivně věcně legitimovaným), a byla-li žaloba podána ve lhůtě uvedené v tomto ustanovení; podle ustálené judikatury soudů není vydražitel – jak správně uvedl soud prvního stupně – osobou oprávněnou (legitimovanou) domáhat se určení neplatnosti veřejné dobrovolné dražby (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. [21 Cdo 32/2005](#), který byl uveřejněn pod č. 52 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2006).

Žalobce se (jako vydražitel) v projednávané věci – jak je nepochybné z obsahu žaloby a dalších jeho

podání – neplatnosti veřejné dobrovolné dražby, konané dne 22. 4. 2005 na Obecním úřadě H. M., jejímž předmětem byly výše označené nemovitosti, nedomáhal. Požadoval, aby bylo rozhodnuto o „zrušení“ či „neudělení“ příklepu vydaného licitátorem v této dražbě za cenu 5 205 000 Kč, protože byl vydán v rozporu se zákonem, neboť ve stejné dražbě mu již dříve byl udělen příklep za 1 500 000 Kč. Zákon o veřejných dražbách – jak je nepochybné z jeho znění – neumožňuje, aby soud „zrušil“ příklep jako právní skutečnost, podle níž lze nabýt vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby, nebo aby rozhodl o jeho „neudělení“. O „zrušení“ nebo „neudělení“ příklepu soud nemůže rozhodnout ani analogicky podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí nebo podniku.

Kromě okolností uvažovaných soudy je třeba zdůraznit, že příklep udělený soudem při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí nebo podniku je usnesením soudu prvního stupně, které může být přezkoumáno v odvolacím řízení (srov. zejména § 336j, § 336k, § 338x a 338y o. s. ř.), zatímco příklep licitátora nemá povahu rozhodnutí vydaného orgánem veřejné moci; jde – jak již bylo uvedeno výše – o právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují stanovené právní následky a jejíž „zrušení“ není podle zákona přípustné.

S názorem dovolatele, že je tu „mezera v zákoně“, neboť zákon o veřejných dražbách mu nedává možnost uplatnit u soudu jeho názor, že se stal vydražitelem předmětných nemovitostí již příklepem uděleným za cenu 1 500 000 Kč a nikoliv až dalším příklepem, který mu byl udělen za 5 205 000 Kč, dovolací soud nesouhlasí.

Vzhledem k tomu, že příklep udělený licitátorem ve veřejné dobrovolné dražbě je právní skutečností, na základě které vznikají práva nebo právní vztahy nezávisle na tom, jaký význam mu přiřkládají ti, jejichž práv a povinností se týká (může týkat), mohou být pochybnosti o tom, jaká práva a povinnosti ze zákona vznikla na základě příklepu uděleného ve veřejné dobrovolné dražbě, řešeny v rámci určení, zda tu je nebo není určitý právní vztah nebo právo. Domnívá-li se tedy žalobce, že se stal (mohl stát) vlastníkem vydražených nemovitostí již podle příklepu uděleného za 1 500 000 Kč a nikoliv až na základě později vydaného příklepu za 5 205 000 Kč, aniž by takový názor sdílely další osoby, jejichž právní sféry se týká (může dotýkat), má žalobce na takovém určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. naléhavý právní zájem, neboť bez něho by bylo jeho právní postavení nejistým (k naléhavému právnímu zájmu na určení srov. též například rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24. 2. 1971, sp. zn. [2 Cz 8/71](#), uveřejněný pod č. 17 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1972). Žalobce může za této situace využít způsobilý prostředek ochrany jeho práv, a to žalobu o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), uplatní-li ho vůči všem, kdo jsou k tomu věcně legitimováni (k určovací žalobě v souvislosti s veřejnou dobrovolnou dražbou srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. [21 Cdo 2690/2006](#)).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.